

Vi jägare sätter upp holkar åt en mängd olika fågelarter. Skogsduvan är emellertid sorgligt försummad. Ändå är det kanske den hålbyggare som är i störst behov av hjälp när det gäller att finna bostad.

Redan att leta reda på en hållbar måttbeskrivning till en holk för skogsduva är svårt. För att hitta vad vi söker kan vi emellertid vända oss till Finland, där Jägarnas centralorganisation för en del år sedan genomförde försök med holkuppsättning för skogsduva.

Försöket startade med att man satte upp 100 holkar på en 60 hektar stor ö alldeles utanför Åbo stad. Redan tredje sommaren var 96 av de uppsatta holkarna i användning.

Skogsduvan har i likhet med ringduvan en långt utdragen häckningsperiod och kan ha flera kullar. I mer än hälften av holkarna skedde två häckningar och i en tredjedel konstaterades tre. I tio procent av holkarna skedde bara en häckning.

En liten knipholk

Ungproduktionen var ungefär 300, ett antal som minskades genom predation av duvhök, kattuggla och mink. Viss avgång skedde också på grund av konkurrens från ekorre och störningar av människor. Speciellt i början av ruvningstiden är skogsduvan känslig för störningar och överger lätt sitt bo.

Holkarna togs inte heller bara i anspråk av skogsduvor. De utnyttjades ock-

Hjälp skogsduvan med bostadsfrågan

FOTO: SVANTE JOELSSON

Skogsduvan häckar i södra och mellersta Sverige, längre norrut är den mer sällsynt. Skogsduvan är beroende av ihåliga träd eller holkar för sin häckning.

så av knipor, ugglor, mesar och till och med flygekorrar.

Försöket med uppsättning av holkar för skogsduvor utvidgades sedan till ytterligare några områden med ungefär motsvarande resultat. Det visar att skogsduvan är en fågelart som, i likhet med exempelvis knipen, svarar på en direkt viltvårdsåtgärd som holkuppsättning. Därav kan man också dra slutsatsen att tillgången på bohål är en begränsande faktor för skogsduvan.

De holkar som användes var tillverkade av tolv millimeters vädertålig spånskiva med avtagbart tak.

Av måtten framgår att skogsduvehol-

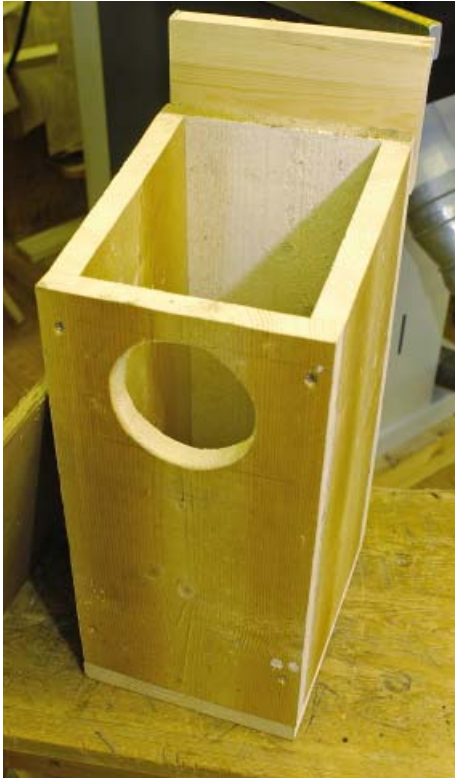
ken närmast motsvarar en knipholk byggd på minimimåtten. Eftersom de flesta knipholkar som salubjuds är tillverkade för att också kunna nyttjas av storskrak är de i allmänhet något större.

Undvik tät gran

De flesta holkarna var uppsatta på cirka tre meters höjd och satt rätt nära varandra. Holkarna behöver inte placeras i omedelbar närhet av de platser där fåglarna äter. Duvorna på området betade bland annat på ärt- och broddåkrar flera kilometer från boplatserna.

Det hade ingen betydelse åt vilket väderstreck holkens öppning var vänd.

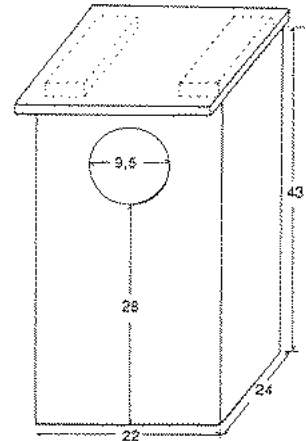
FOTO: BERNT KARLSSON

Börja med att såga till holkens sidor samt fram- och bakstycke. Spika eller skruva sedan ihop holk-en. Taket kan med fördel vara av så kallad byggplywood.

Taket fästes med gångjärn i en fastskruvad list längst upp på bakstycket. Listen har förborrade hål för uppsättning och ger även holken dess lutning framåt.

Måttskiss för de holkar som användes vid experimentet utanför Åbo i Finland.

Det visade sig däremot att man bör undvika täta granar med nedhängande grenar.

En som sysslat mycket med att bygga och sätta upp holkar för skogsduvor är Rolf Sandvik i Vallvik norr om Vasa i Österbotten.

Enligt Rolf ska en holk för skogsduva ha en bottenyta av minst 20x20 centimeter. Ingångsöppningen ska vara 10 centimeter i diameter, men det går lika bra med ett fyrkantigt hål 10x10 centimeter. Avståndet från hålets underkant till holkens botten bör vara ungefär 25 centimeter. Det gör att holkens framstycke blir ungefär 40 centimeter.

Ska luta framåt

– Om man då gör bakstycket några centimeter längre får man en naturlig lutning framåt på taket, säger Rolf. På mina holkar låter jag också taket skjuta ut ordentligt, tio till femton centimeter, så att jag får ett bra skydd för ingångshålet. Taket ska också gå ut ett par centimeter på vardera sidan om holken. så att det skyddar ordentligt.

Rolf bygger fram- och bakstycke av vanliga entums-bräder. Till sidor, botten och tak använder han byggplywood. Han fäster vikt vid att holken ska luta något framåt. Antingen genom att sidostycken snedkapas, så att holkens framstycke får en sådan lutning, eller också genom att holken helt enkelt hängs upp så att den lutar framåt.

För säkerhets skull brukar Rolf också spika fast tunna lister invändigt under ingångshålet så att ungarna enkelt ska kunna ta sig ut.

Rolf fyller sina holkar med ett tre till fem centimeter tjockt lager torr kutter-spån och sätter dem på tre–fyra meters höjd. Precis som för knipan får det inte finnas några nedhängande kvistar framför ingångshålet som stör inflygningen.

Och var sätter man då lämpligen upp sina skogsduveholkar?

Ja, holkarna ska förstås placeras där skogsduvorna normalt håller till. I hagar, ekbackar, dungar av löv- eller blandskog eller nästan var som helst i jordbrukslandskapet där det finns äldre lövträd.

Enligt Rolf Sandvik är det bättre att placera holkarna relativt öppet och synligt än inne i täta skogen. Skogsbryn och åkerholmar är bra lägen för skogsduvans holkar. □

Färdig för inflyttning. Den här holken renas via taket, men andra lösningar fungerar också.